

Youth and Political Consent: A Sociological Inquiry

Atıf ÇİÇEKLİ¹

Date Submitted: 11.04.2025

Date Accepted: 24.06.2025

Type²: Research Article

Abstract

This study aims to determine the political consent levels of university students and to examine these levels in relation to various variables. The research employed a quantitative method using the survey model, and the sample consisted of 402 university students. The Political Consent Scale was used as the data collection tool, and the data were analyzed using t-tests and ANOVA. The analysis of the data obtained through purposive sampling revealed that the political consent levels of the students were generally high; in particular, they demonstrated a very high level of consent in the dimensions of “responsibility” and “truthfulness.” No statistically significant differences were found in the levels of political consent and its sub-dimensions—responsibility, truthfulness, competence, and free will—based on gender and frequency of social media use. However, statistically significant differences were observed based on the variables of place of residence and voting experience. Specifically, students living in urban areas exhibited significantly higher levels of political consent and responsibility compared to those living in rural areas. Additionally, a statistically significant difference was found in the levels of political consent, competence, and responsibility among students with different voting experiences—those who had voted more than twice, twice, once, or never—with higher levels observed in those with more voting experience. The data indicated that students showed high levels of competence and free will, while their levels of responsibility and truthfulness were even higher. This finding suggests that young adults prioritize principles such as responsibility and truthfulness, confirming their libertarian and merit-based perspectives, and indicating a high level of common sense, collective reasoning, and social consciousness—contrary to claims made about newer generations. Based on this, it is suggested that political actors seeking political consent should focus on responsible and truthful policies rather than populist ones, as this could pave the way for a promising political future. This work provides a distinctive addition to the literature by analyzing the political consent levels of university students in a multifaceted approach, emphasizing the critical influence of youth on their political consent, and illustrating how political legitimacy is grounded in ethical principles, which is significant.

Keywords: democratic engagement, political consent, university students.

Cite: Çiçekli, A. (2025). Youth and political consent: A sociological inquiry. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 15(2), 632-654. <https://doi.org/10.18039/ajesi.1674488>

¹ Dr., Ministry of Interior, Amasya Governorship, Türkiye, atifcicekli@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-3391-3805>

² This research study was conducted with Research Ethics Committee approval of Amasya University, dated 09.01.2025 and issue number 237076.

Gençlerin Siyasal Rıza Süreçlerine Sosyolojik Bir Bakış

Atıf ÇİÇEKLİ¹

Gönderim Tarihi: 11.04.2025

Kabul Tarihi: 24.06.2025

Türü²: Araştırma Makalesi

Öz

Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin siyasal rıza düzeylerinin belirlenmesi ve siyasal rıza düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Nicel araştırma yöntemlerinden tarama modelinin benimsendiği bu araştırmanın örneklemini 402 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Siyasal Rıza Ölçeği kullanılmış, elde edilen verilerin analizinde t testi ve ANOVA uygulanmıştır. Elde edilen verilerin analizi sonucunda öğrencilerin siyasal rıza düzeylerinin genel olarak yüksek olduğunu; özellikle “sorumluluk” ve “doğruluk” boyutlarında çok yüksek düzeyde rıza geliştirdikleri görülmüştür. Ayrıca üniversite öğrencilerinin siyasal rıza ve alt boyutlarından olan sorumluluk, doğruluk, yetkinlik ve özgür irade düzeylerinde cinsiyet ve sosyal medya kullanım sıklığı değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık saptanmamış; ancak yaşanan yer ve oy kullanma deneyimi değişkenlerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılaşmalar bulunmuştur. Şehir merkezinde yaşayan üniversite öğrencileri ile kırsal kesimde yaşayan üniversite öğrencilerinin siyasal rıza düzeyi ve siyasal rızanın alt boyutlarından olan sorumluluk düzeyleri arasında şehir merkezinde yaşayan üniversite öğrencileri lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma gözlemlenmiştir. Bunun yanında ikiden fazla oy kullanmış, iki defa oy kullanmış, bir defa oy kullanmış ve hiç oy kullanma deneyimi olmayan üniversite öğrencilerinin siyasal rıza düzeyleri ile siyasal rızanın alt boyutlarından olan yetkinlik ve sorumluluk düzeyleri arasında ikiden fazla oy kullanma deneyimine sahip olanlar lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma tespit edilmiştir. Çalışmanın verilerinde üniversite öğrencilerinin yetkinlik ve özgür iradede düzeyleri yüksek ancak sorumluluk ve doğruluk düzeyleri daha yüksek çıkmıştır. Bu durum genç yetişkinlerin özgürlükçü ve liyakat odaklı bakışlarını doğrularken, sorumluluk ve doğruluk ilkelerini daha ön plana çıkardıklarını, sağduyularının, ortak akıl ve toplumsal bilinç düzeyinin kendilerinden sonra gelen nesillerin iddialarının aksine yüksek olduğunun tespiti niteliğindedir. Bu tespitten hareketle siyasal rıza arayan iktidar adaylarının popülist politikalar yerine sorumluluk sahibi ve doğru politikalar üreterek gençlerin rızalarını aramalarının umut vadeden bir politik gelecek oluşturacağı düşünülmektedir. Üniversite öğrencilerinin siyasal rıza düzeylerini çok boyutlu biçimde incelemesi bakımından literatüre özgün bir katkı sunmaktadır, genç bireylerin siyasal rızalarında belirleyici olduğunu ortaya koyması, siyasal meşruiyetin etik temellerle nasıl kurulduğunu göstermesi açısından dikkat çekicidir.

Anahtar kelimeler: demokratik katılım, siyasal rıza, üniversite öğrencileri

Atıf: Çiçekli, A. (2025). Gençlerin siyasal rıza süreçlerine sosyolojik bir bakış. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 15(2), 632-654. <https://doi.org/10.18039/ajesi.1674488>

¹ Dr., İçişleri Bakanlığı, Amasya Valiliği, Türkiye, atifcicekli@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-3391-3805>

² Bu çalışma Amasya Üniversitesi'nin 09.01.2025 tarih ve 237076 sayılı Etik Kurul Onayı alınarak gerçekleştirilmiştir.

Giriş

Rıza kavramı sözlüklerde "hoşnutluk, kabul etme, gönülden onay verme" gibi anlamlara gelir ve etimolojik olarak Arapça "rıdā" kökünden türemiştir. Rıza, kişinin dışsal baskılardan arınmış biçimde bir duruma, uygulamaya ya da ilişkiye onay vermesi durumudur (Kara, 2021). Tarih boyunca iktidarın meşruiyet kaynakları değişmiş; teokratik sistemlerden monarşilere, oradan da günümüzdeki demokratik yapılara evrilmiştir. Modern toplumlarda iktidarın kaynağı halkın iradesine dayandırılır ve bu da rızayı ve özellikle siyasal rıza kavramını merkezi bir yere taşır. Demokrasi, halkın yönetime katıldığı bir sistem olarak halkın yönetime duyduğu rıza ile sürdürülebilir hâle gelir. Bu nedenle rıza, yalnızca bir onay değil, aynı zamanda siyasal meşruiyetin temelidir (Sarıbay, 1998; Schumpeter, 2010). Bu bağlamda rıza, toplumsal ilişkilerin her düzeyinde olduğu gibi siyasal ilişkilerde de belirleyici bir faktördür. Rıza, herhangi bir bireyin ya da topluluğun bir durumu, kişiyi veya uygulamayı kendi özgür iradesiyle, dış baskı olmadan kabul etmesidir (Ceylan, 2020, s. 8). Kutluay'a (2019) göre ise rıza, karşılıklı güvene dayalı olarak tarafların memnuniyet duyacağı bir eylem üzerinde anlaşmalarıdır.

Teorik tanımlamaların ötesinde, rızanın yapısal olarak nasıl sınıflandırıldığına da bakmak gerekir. Rızanın biçimsel ve içerik olarak yazılı ve zımni (üstü kapalı) türleri bulunmaktadır. Yazılı rıza, sözleşmeler ya da yasalarla tanımlanırken; zımni rıza, bireyin dolaylı kabulünü ifade eder.

İnsanlar kişilik özellikleri ve sosyo-ekonomik yönden aynı özelliklere sahip olmadıklarından farklı düşünce ve çıkarlar içerisindedirler. Bu farklılıklar insan ilişkilerinde çatışmayı kaçınılmaz kılmakta, özellikle iktidarın elde edilmesi arzusu siyasetin çıkış noktasını oluşturmaktadır (Heywood, 2021; Lipset, 2000). Siyaset, bir iktidar mücadelesi olduğu kadar toplumun düzeni ve ortak faydası için işleyen bir mekanizma olarak halkın rızasını kazanma sürecidir. Siyasal rıza ise; siyasal iktidarın meşruluğunun toplumsal temellerini anlamak açısından sosyal bilimlerde uzun süredir tartışılan çok katmanlı bir kavramdır. Siyasal rıza bireyin siyasal iktidarı, onun eylem ve politikalarını gönüllü olarak kabul etmesini ve desteklemesini ifade eder. Bu destek yalnızca seçimlerde oy vermekle sınırlı olmayıp; siyasal sürece katılım, siyasal kurumlara güven, yöneticilerin meşru görülmesi gibi tutum ve davranışlarla da ifade edilir. Seçimler bu rızanın görünür biçimlerinden biridir; seçmenlerin siyasal rızaları dışında bir tercihte bulunmamaları, temsili demokrasilerde yönetime gösterilen onayın somut bir örneğidir (Sesli & Arslanel, 2022).

Rızanın temel koşulları arasında yetkinlik, sorumluluk, özgür irade, bilgilendirme, gönüllülük, iyi niyet ve doğruluk gibi etik ve bilişsel ilkeler yer alır (Ceylan, 2020; Kutluay, 2019). Bu unsurlar olmaksızın verilen onay, gerçek anlamda bir rıza sayılmaz. Siyasal rızanın geçerli olabilmesi için yurttaşın doğru bilgiye ulaşması, kendi özgür iradesiyle karar vermesi ve sonuçların sorumluluğunu üstlenebilmesi gerekir.

Bu bağlamda modern demokrasilerin sürdürülebilirliği, halkın siyasal sürece aktif ve bilinçli katılımına, dolayısıyla rızasına bağlıdır. Bu rıza, iktidarın meşruiyetini sağlayan en önemli unsurlardan biri olarak, siyasal katılım davranışlarının, oy verme eğilimlerinin ve siyasal güvenin şekillenmesinde belirleyici rol oynamaktadır. Siyasal düşünce tarihinde bu kavram, yöneten-yönetilen ilişkilerinde meşruiyetin ve istikrarın temel göstergelerinden biri olarak ele alınmıştır. İktidar ve iktidara tabi olan birey arasındaki bağın şeklini belirleyen rıza kavramı tarihsel olarak evrim geçirmiş, yönetim biçimine ve demokrasilerin derinliklerine göre de farklı siyasal rızalar ortaya çıkmıştır. Modern anlamda siyasal rıza, geleneksel rızanın aksine sadece

yönetime itaati değil, bireyin yönetime bilinçli ve gönüllü olarak destek vermesi anlamına da gelmektedir (Kara, 2021).

Siyasal rıza, yurttaşların yalnızca oy verme yoluyla değil; gündelik hayattaki siyasal tutumları, devletle kurdukları ilişki, siyasal aktörlere duydukları güven ve sistemin işleyişine yönelik algıları üzerinden şekillenir (Ceylan, 2020; Şahin & Şenol, 2024). Siyasal rıza, bu yönüyle meşruiyetin temeli olduğu kadar, siyasal istikrarın ve rejim devamlılığının da garantörüdür (Arat & Dursunoğlu, 2025). Türkiye bağlamında yapılan güncel araştırmalar, genç bireylerin siyasal rızalarının daha çok "sorumluluk" ve "doğruluk" gibi ahlaki boyutlarda yüksek; ancak "özgür irade" ve "yetkinlik" gibi katılıma dayalı boyutlarda daha düşük olduğunu göstermektedir (Ceylan, İspir & Özpolat, 2019). Youth Suffrage'ın 2025 verilerine göre ise Avusturya ve Norveç gibi ülkelerde 16 yaş altı gençlerin kurumlara güven, katılım ve rıza hissinin %25 oranında arttığı tespit edilmiştir (<https://www.commoncause.org/articles/project-2025-aims-to-strip-away-our-freedom-to-vote/>).

Siyasal rızanın kuramsal temelleri, modern siyaset kuramının kurucu düşünürlerine kadar uzanır. Hobbes, güvenliğin sağlanması için bireyin egemen güce mutlak bir rıza göstermesini zorunlu görürken, bu rızanın gönüllü olmasından ziyade zorunluluk temelinde oluştuğunu savunur. Ona göre doğa durumundaki kaotik yapıyı ortadan kaldırmak için birey, egemen güce boyun eğmek zorundadır (Geçit, 2020). Bu yaklaşımda rıza, daha çok korkuya dayalı bir uyumdur. Buna karşılık Locke, bireyin doğal haklarını koruma ve özgür iradesiyle yönetimi seçme yetisine vurgu yapar. Siyasal rıza, bu bağlamda ancak özgür bireylerin gönüllü sözleşmeleriyle meşruiyet kazanabilir (Zabunoğlu, 2016). Rousseau ise rızayı yalnızca bireysel değil, kolektif bir iradenin, yani "genel iradenin" ifadesi olarak ele alır. Siyasal sistemin meşruluğu, bu genel iradenin siyasal düzlemdeki yansımasıyla mümkündür (Geçit, 2022).

Weber'in siyasal otorite tipolojisi, rızayı üç ana kaynağa bağlar: geleneksel, karizmatik ve yasal-ussal meşruiyet (Weber, 1978). Bu meşruiyet biçimleri, farklı rıza üretim biçimlerini içerir. Modern devletler, özellikle yasal-ussal otoriteye dayanarak vatandaşların rızasını üretmeye çalışır; ancak bu rıza, Weber'in belirttiği gibi ancak yöneticilerin rasyonel ve yetkin bir yönetim sergilemeleriyle sürdürülebilir. Rızanın yasal normlarla temellendirilmesi, bireyin devlete güven duymasına ve siyasal düzenin sürekliliğine katkı sağlar.

Easton, siyasal sistemi bir girdiler ve çıktılar bütünü olarak ele alırken, sistemi ayakta tutan en önemli unsurlardan birinin "rejim desteği" olduğunu ifade eder (1965). Siyasal rıza burada, vatandaşların sadece yönetime değil; rejimin temel ilkelerine olan inançlarını ve kabullerini de içerir. Rejim desteği zayıfladığında, siyasal krizler ya da sistemik meşruiyet sorunları ortaya çıkar.

Gramsci'nin (1971) hegemonya kuramı ise siyasal rızayı yalnızca yönetenle yönetilen arasındaki bir sözleşme olarak değil; egemen sınıfın ideolojik aygıtlar aracılığıyla toplum üzerinde kurduğu kültürel ve zihinsel kontrol olarak tanımlar. Gramsci'ye göre hegemonya, sadece zorla değil, aynı zamanda rızayla kurulan bir egemenlik biçimidir. Bu, egemen sınıfın yalnızca baskı araçlarıyla değil; eğitim, din, medya gibi ideolojik aygıtlar aracılığıyla kendi değerlerini toplumun geneline benimsetmesiyle gerçekleşir. Rıza burada yalnızca yönetilenlerin bilinçli onayı anlamına gelmez; aynı zamanda onların, kendi çıkarlarına ters düşse bile egemen değerleri doğal ve değişmez kabul etmeleri anlamına gelir. Bu nedenle hegemonya, yalnızca siyasal alanla sınırlı olmayan, kültürel ve ideolojik bir içselleştirme süreci olarak işler. Gramsci'ye göre bu türden bir rıza üretimi, toplumsal yapının yeniden üretimi açısından baskıcı yöntemlerden çok daha etkilidir. Ancak bu kuramsal açıklamaların tarihsel

bağlamı dikkate alındığında, güncel siyasal sosyoloji literatüründe Gramsci'nin hegemonya kuramı modern demokrasilerde ideolojik kontrol biçimlerinin anlaşılması açısından hâlâ geçerliliğini korumaktadır. Özellikle medya, eğitim sistemi ve sivil toplum yapılarının bu hegemonik rızanın yeniden üretimindeki rolü, çağdaş araştırmalarda geniş biçimde ele alınmaktadır (Mutlu Sesli & Arslanel, 2022; Ceylan, 2020).

Habermas (1984) ise rızayı iletişimsel eylem bağlamında değerlendirir. Gerçek rıza, bireylerin eşit koşullarda, baskıdan arınmış bir kamusal alanda fikirlerini özgürce tartışabildikleri ortamlarda mümkündür. Bu koşullar sağlanmadığında, bireyin verdiği onay, manipülatif ya da zorunlu olur. Bu bakımdan Habermas'ın yaklaşımı, siyasal rızayı hem demokratik meşruiyetin hem de eleştirel kamusalılığın göstergesi olarak görür.

Chomsky (1988) ise medyanın bireylerin rızasını şekillenmesindeki önemi ortaya koyar. Ona göre medya, belirli siyasal ve ekonomik çıkarları meşrulaştırmak adına, halkın bilgilendirilmesini değil; yönlendirilmesini sağlar. Bu "rıza üretimi", bireyin bilinçli bir destekten ziyade, sistemin propagandasıyla şekillenmiş bir onay süreci yaşamasına neden olur. Chomsky'e göre iktidarların siyasal rıza oluşturmalarının en önemli ve olmazsa olmaz enstrümanlarından biri medyadır. Medyayı etkin kullanmayan bir iktidarın uzun süre siyasal rıza yaratması kolay değildir.

Bu bağlamda siyasal rızanın oldukça dinamik bir süreç olduğunu ve demokratik toplumların sürekli göz önünde bulundurulması ve analiz etmesi gereken bir kavram olduğu açıktır. Özellikle genç yetişkinlerin siyasal rızaya dair sahip oldukları bakış ve değerlendirmelerin toplumdaki olası rıza değişimlerini anlama adına daha fazla öneme sahip olduğu açıktır. Özellikle genç yetişkinlerin siyasal rızaya dair sahip oldukları bakış ve değerlendirmelerin toplumdaki olası rıza değişimlerini anlama adına daha fazla öneme sahip olduğu açıktır. Zira gençler, siyasal sistemle yeni karşılaşan ve gelecekteki seçmen davranışlarını şekillendirecek en dinamik kuşaktır. Bu nedenle onların siyasal rızaya ilişkin eğilimleri, yalnızca günümüzün değil, aynı zamanda gelecekteki siyasal meşruiyet yapılarının da habercisi niteliğindedir. Bu bağlamda bu çalışma, daha önce yapılan çalışmalarla kıyaslandığında hem benzer hem de özgün yönler taşımaktadır. Örneğin, Ceylan (2020) ve Ceylan, İspir & Özpolat (2019) tarafından geliştirilen siyasal rıza ölçeği ve kullanılan boyutlar (doğruluk, yetkinlik, özgür irade, sorumluluk), bu çalışmada da temel alınmıştır. Ancak mevcut çalışma, siyasal rızayı yalnızca yapısal değil; medya, sosyal çevre ve bireysel katılım deneyimleriyle birlikte analiz etmeyi amaçlayarak daha bütüncül bir yaklaşım benimsemektedir. Mutlu Sesli ve Arslanel (2022)'in yaptığı çalışmalarda rızanın sosyo-kültürel bağlamı vurgulanırken; Ektiren (2025) ise çalışmasında siyasal rızayı demografik değişkenler bağlamında detaylandırmıştır. Buna karşın, bu çalışmada rızanın oluşumunu etkileyen hem demografik hem de davranışsal değişkenler daha derinlemesine sorgulanmaktadır. Tüm bu yönleriyle çalışma, üniversite öğrencilerinin siyasal rıza düzeylerini ve bu düzeyin hangi yapısal ve bireysel faktörlerden etkilendiğini anlamayı amaçlamaktadır. Siyasal rızanın yalnızca bir iktidar-yurttaş ilişkisi değil, aynı zamanda medya, eğitim, temsil ve aidiyet gibi çoklu alanlarda kurulduğu varsayımıyla hareket eden bu çalışmanın temel amacı; üniversite öğrencilerinin siyasal rıza ve siyasal rızanın alt boyutlarından olan sorumluluk, doğruluk, yetkinlik ve özgür irade düzeylerinin belirlenmesidir. Ayrıca araştırmada üniversite öğrencilerinin siyasal rıza düzeyleri ile siyasal rızanın alt boyutları olan sorumluluk, doğruluk, yetkinlik ve özgür irade düzeylerinin cinsiyet, yaşanan yer, oy kullanma deneyimi ve sosyal medya kullanım sıklığı değişkenlerine göre incelenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem

Araştırma Deseni

Üniversite öğrencilerinin siyasal rıza düzeylerinin araştırıldığı bu çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden tarama (survey) modeli benimsenmiştir. Tarama modelinin kesitsel ve boylamsal olmak üzere iki temel çeşidi bulunmaktadır. Bu çalışmada kesitsel tarama modeli tercih edilmiştir. Kesitsel tarama modeli verilerin evreni temsil eden örneklemden zaman içerisinde bir defa toplandığı tarama modelidir (Creswell, 2012). Bu çalışmada da örneklem grubunda yer alan üniversite öğrencilerin zaman içerisinde bir defa veri toplandığı için kesitsel tarama modeli tercih edilmiştir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni Türkiye'deki devlet üniversitelerinde öğrenim gören üniversite öğrencileridir. Araştırmanın örneklemi belirlemek için kolay ulaşılabilir örnekleme stratejisinden yararlanılmıştır. Bu stratejiden yararlanan araştırmacılar, örneklem grubunu oluşturmak için belirli kriterleri sağlayan tüm kişiler arasından erişilmesi göreceli olarak daha kolay ve araştırmaya katılmayı gönüllü olarak kabul eden katılımcılardan oluşturur. Diğer yandan kolay ulaşılabilir örnekleme yönteminin en önemli sınırlılığının genelleme konusunda diğer stratejilere göre daha az hassas olmasıdır (Creswell, 2012; Etikan, Musa ve Alkassim, 2016). Bu çalışmada da araştırmanın örneklem grubunu bir devlet üniversitesinde öğrenim gören ve araştırmaya katılmayı gönüllü olarak kabul eden üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklem grubuna ilişkin bilgiler Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1

Araştırmanın Örneklem Grubuna İlişkin Bilgiler

Demografik Bilgi	Özellik	n
Cinsiyet	Kadın	312
	Erkek	89
		321
Yaşanılan Yer	Şehir Merkezi	
	Kırsal	78
		84
Oy Kullanma Deneyimi	Hiç kullanmayan	
	Bir defa kullanan	138
	İki defa kullanan	97
	İkiden fazla kullanan	74
		133
Sosyal Medya Kullanım Sıklığı	1-3 saat arası	
	3-5 saat arası	178
	5 saatten fazla	90
N		401

Tablo 1'de görüldüğü üzere araştırmanın örneklem grubunu 402 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Örneklem grubunda bulunan kadın öğrenci sayısı 313, erkek öğrenci sayısı ise 89'dur. Araştırmaya katılım gösteren 322 üniversite öğrencisi şehir merkezinde, 78 üniversite öğrencisi ise kırsal kesimlerde yaşamaktadır. Bununla birlikte katılımcılardan 85'inin hiç oy kullanma deneyimi bulunmazken, 138'i bir defa, 97'si iki defa ve 74'ü ikiden fazla oy

kullanma deneyimine sahiptir. Ayrıca örneklem grubundaki 402 katılımcının 115'i günde ortalama 1-3 saatini, 179' 3-5 saatini ve 90'ı ise 5 saatten daha fazla zamanını sosyal medya kullanarak geçirdiğini belirtmişlerdir. Örneklem grubuna ilişkin bilgiler, araştırmanın temel amacı ve yanıt aranan problem soruları dikkate alınarak belirlenmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri Ceylan, İspir ve Özpolat (2019) tarafından geliştirilen “Siyasal Rıza Ölçeği” ile elde edilmiştir. 5'li likert tipli olarak geliştirilen “Siyasal Rıza Ölçeği”, sorumluluk, doğruluk, yetkinlik ve özgür irade olmak üzere toplam 4 faktörden ve bu faktörlerle ilişkili toplam 22 maddeden oluşmaktadır. Ölçek 18 yaş ve üzerindeki bireylere yönelik geliştirilmiştir. Ölçek geliştirme çalışmasında ölçeğin güvenirliğine ilişkin istatistiksel bilgi verilmezken, bu çalışmada ölçeğin tamamı için Cronbach's Alpha İç Tutarlılık Katsayısı değeri .75; sorumluluk boyutu için .80; doğruluk boyutu için .65; yetkinlik boyutu için .79 ve özgür irade boyutu için .85 olarak hesaplanmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma için öncelikle bir devlet üniversitesinin sosyal bilimler etik kurulundan etik kurul onayı alınmış ve verilerin elde edileceği üniversiteden araştırma izni alınmıştır. Veriler 2024-2025 eğitim öğretim yılında bir devlet üniversitesinde öğrenim gören toplam 405 üniversite öğrencisinden ölçekler aracılığıyla elde edilmiştir. Veri toplama aracı katılımcılara yüzyüze uygulanmıştır.

Elde edilen veriler öncelikle elektronik ortama aktarılmıştır. Eksik doldurulduğu tespit edilen 4 üniversite öğrencisine ait veriler veri setinden çıkarılmış ve analizlere dâhil edilmemiştir. Veriler JAMOVİ programı ile analiz edilmiştir. Uygun veri analizine karar verebilmek için öncelikle veri setine normallik dağılımı incelenmiştir. Bunun için öncelikle çarpıklık ve basıklık değerleri değerlendirilmiştir. Her bir değişken için alınan puanların çarpıklık ve basıklık değerleri incelendiğinde +2 ile -2 arasında olduğu gözlemlenmiştir. Dolayısıyla verilerin normal dağılımdan aşırı sapma göstermediği görülmüştür (George ve Mallery, 2010; Tabachnick ve Fidell, 2013). Bu bilgiler göz önünde bulundurularak değişkenler arasında anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek için t testi ve tek yonlu ANOVA uygulanmasına karar verilmiştir. Katılımcıların siyasal rıza düzeylerini belirlemek için ise ölçek geliştirme çalışmasında belirtilen hususlar dikkate alınarak düzeyler belirlenmiştir. Ceylan, İspir ve Özpolat (2019) ölçek geliştirme çalışmasında ölçeğin alt boyutlarından elde edilen puanlar ile katılımcıların siyasal rıza düzeylerine ilişkin yorum yapılabileceğini belirtmiştir. Ölçekten elde edilen verilerin analizi sonucunda yorum yapılabilmesi için aşağıdaki tabloda verilen formüllerin kullanılmasını önermişlerdir ($p > 0.05$).

Tablo 2

Siyasal Rıza Ölçeğinin Puanlanması (Ceylan, İspir ve Özpolat, 2019)

Alt ölçek	Toplam madde	En düşük puan	En yüksek puan	Alt ölçek puanı
Sorumluluk	8	8	40	Alt Ölçek Puanı X 2,5
Doğruluk	6	6	30	Alt Ölçek Puanı X 3,5
Yetkinlik	4	4	20	Alt Ölçek Puanı X 5
Özgür irade	4	4	20	Alt Ölçek Puanı X 5

Tablo 2’de görüldüğü üzere her bir alt boyutun ayrı bir puan ağırlığı bulunmaktadır. Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin siyasal rıza düzeylerine ilişkin elde edilen bulguların yorumlanmasında Ceylan, İspir ve Özpolat (2019)’ın oluşturmuş olduğu tablo kullanılmıştır.

Etik Konular

Araştırma için, Amasya Üniversitesi, Etik Kurulu, Sosyal Bilimler Etik Kurulu tarafından 09.01.2025 tarih ve 237076 sayılı karar ile gerekli etik kurul izni alınmıştır. Araştırmada, fikir ve sanat eserleri için telif hakları düzenlemelerine riayet edilmiştir.

Bulgular

Üniversite Öğrencilerinin Siyasal Rıza Düzeyleri

Araştırmada üniversite öğrencilerinin siyasal rıza düzeyleri belirlenmeye çalışılmıştır. Öncelikle üniversite öğrencilerinin “Siyasal Rıza Ölçeği” ve alt boyutlarından aldıkları toplam puanlar incelenmiştir. Üniversite öğrencilerinin “Siyasal Rıza Ölçeği”nden aldıkları ortalama toplam puanlara ilişkin bilgiler Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3

Katılımcıların Siyasal Rıza Ölçeği’nden Aldıkları Puanlara İlişkin Betimsel Bilgiler

Özellik	N	ss	sh	Medyan	Mod	Çarpıklık	Basıklık	$\bar{X}$
Siyasal Rıza	401	10.09	0.50	91.00	94	-0.29	-0.13	90.52
Sorumluluk	401	4.11	0.21	35.00	40	-0.57	-0.24	34.98
Doğruluk	401	3.15	0.16	26.00	24	-0.40	-0.14	25.51
Yetkinlik	401	3.35	0.17	15.00	16	-0.51	0.19	14.66
Özgür İrade	401	3.91	0.20	16.00	20	-0.92	0.52	15.38

Tablo 3 incelendiğinde üniversite öğrencilerinin ölçekten aldıkları ortalama toplam puanın 90.52; sorumluluk boyutundan aldıkları ortalama toplam puanın 34.98; doğruluk alt boyutundan aldıkları ortalama toplam puanın 25.51; yetkinlik alt boyutundan aldıkları ortalama toplam puanın 14.66 ve özgür irade alt boyutundan aldıkları toplam puanın 15.38 olduğu görülmektedir. Üniversite öğrencilerinin siyasal rıza düzeyleri hakkında yorum yapabilmek için Tablo 2 de gösterilen formüller göz önünde bulundurulmuştur. Tablo 2’deki formüllere göre hesaplanan ortalama toplam puanlara ilişkin bilgiler Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4

Siyasal Rıza Ölçeği’nin Alt Boyutlarına İlişkin Bilgiler

Alt Boyut	$\bar{X}$	Formül	Düzenlenmiş $\bar{X}$	Düzey
Sorumluluk	34.98	Alt Ölçek Puanı X 2,5	87.45	Çok Yüksek
Doğruluk	25.51	Alt Ölçek Puanı X 3,3	84.18	Çok Yüksek
Yetkinlik	14.66	Alt Ölçek Puanı X 5	73.30	Yüksek
Özgür İrade	15.38	Alt Ölçek Puanı X 5	76.90	Yüksek

Tablo 4 incelendiğinde üniversite öğrencilerinin siyasal rıza düzeyleri bakımından sorumluluk ve doğruluk alt boyutlarında çok yüksek düzeyde puan alındığı görülmektedir. Yetkinlik ve özgür irade alt boyutlarında ise yüksek düzeyde puan almışlardır. Elde edilen bu veriler, üniversite öğrencilerinin siyasal otoriteye rıza gösterirken sorumluluk duygusu ve doğruluk ilkesine büyük önem verdiklerini göstermektedir. Benzer şekilde yönetici yeterliliği ve kendi tercihlerini özgürce yapabilme imkanını da önemli gördükleri bulgusuna ulaşılmıştır. Tüm

bu bilgiler ışığına üniversite öğrencilerinin siyasal rıza düzeylerinin çok yüksek olduğu ve siyasal rızanın ahlaki temellerle desteklendiği söylenebilmektedir.

Üniversite Öğrencilerinin Siyasal Rıza Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesi

Araştırmada üniversite öğrencilerinin siyasal rıza düzeyleri cinsiyet değişkenine göre incelenmeye çalışılmıştır. Bunun için erkek ve kadın üniversite öğrencilerinin aldıkları puanlar arasında t testi uygulanmıştır. Üniversite öğrencilerinin siyasal rıza düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre sonuçları Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5

Üniversite Öğrencilerinin Siyasal Rıza Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesi

Değişken	Grup	N	$\bar{X}$	Çarpıklık	Basıklık	ss	sh	İstatistik	sd	p
Siyasal Rıza	Kadın	312	90.74	-0.21	-0.34	9.97	0.56	-0.82	399	.414
	Erkek	89	89.75	-0.53	0.42	10.49	1.11			
Sorumluluk	Kadın	312	35.11	-0.45	-0.51	3.94	0.22	-1.14	125.83	.257 ^a
	Erkek	89	34.49	-0.74	-0.09	4.67	0.50			
Doğruluk	Kadın	312	25.63	-0.26	-0.56	3.06	0.17	-1.33	399	.185
	Erkek	89	25.12	-0.70	0.53	3.44	0.36			
Yetkinlik	Kadın	312	14.52	-0.58	0.36	3.37	0.19	1.50	399	.135
	Erkek	89	15.12	-0.23	-0.77	3.23	0.34			
Özgür İrade	Kadın	312	15.48	-0.89	0.64	3.68	0.21	-0.88	121.07	.379 ^a
	Erkek	89	15.01	-0.85	-0.10	4.65	0.49			

Not: μ Kadın $\neq$ μ Erkek; ^a Varyanslar homojen dağılmadığı için Welch testi uygulanmış ve sonucu sunulmuştur.

Tablo 5 incelendiğinde üniversite öğrencilerinin siyasal rıza düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği bulgusuna ulaşılmıştır. Ayrıca ölçeğin alt boyutlarından olan sorumluluk, doğruluk, yetkinlik ve özgür irade alt boyutlarına göre de üniversite öğrencilerinin puanları arasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık bulunamamıştır.

Üniversite Öğrencilerinin Siyasal Rıza Düzeylerinin Yaşadıkları Yer Değişkenine Göre İncelenmesi

Araştırmada üniversite öğrencilerinin siyasal rıza düzeyleri yaşadıkları yer değişkenine göre incelenmeye çalışılmıştır. Bunun için şehir merkezinde ve kırsal kesimde yaşayan üniversite öğrencilerinin aldıkları puanlar arasında bağımsız örneklem için t testi uygulanmıştır. Üniversite öğrencilerinin siyasal rıza düzeylerinin yaşadıkları yer değişkenine göre sonuçları Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6*Üniversite Öğrencilerinin Siyasal Rıza Düzeylerinin Yaşanılan Yer Değişkenine Göre İncelenmesi*

Değişken	Grup	N	$\bar{X}$	Çarpıklık	Basıklık	ss	sh	İstatistik	sd	p
Siyasal Rıza	Şehir	321	91.17	-0.43	0.07	10.13	0.57	2.43	397	.016*
	Merkezi									
	Kırsal	78	88.09	0.19	-0.37	9.61	1.09			
Sorumluluk	Şehir	321	35.21	-0.63	-0.05	4.05	0.23	2.08	397	.038*
	Merkezi									
	Kırsal	78	34.14	-0.39	-0.65	4.21	0.48			
Doğruluk	Şehir	321	25.65	-0.49	-0.00	3.19	0.18	1.67	397	.095
	Merkezi									
	Kırsal	78	24.99	-0.08	-0.53	2.94	0.33			
Yetkinlik	Şehir	321	14.75	-0.51	0.09	3.34	0.19	1.21	397	.228
	Merkezi									
	Kırsal	78	14.24	-0.52	0.58	3.40	0.39			
Özgür İrade	Şehir	321	15.55	-0.98	0.78	3.82	0.21	1.68	397	.093
	Merkezi									
	Kırsal	78	14.72	-0.71	-.098	4.19	0.47			

Not: μ Şehir Merkezi $\neq$ μ Kırsal

Tablo 6 incelendiğinde üniversite öğrencilerinin siyasal rıza düzeylerinin yaşanılan yer değişkenine göre şehir merkezinde yaşayan öğrenciler lehine istatistiksel olarak anlamlı biçimde farklılaştığı görülmektedir. Ayrıca siyasal rızanın alt boyutlarından olan sorumluluk alt boyutunda da aynı şekilde şehir merkezinde yaşayan üniversite öğrencileri lehine puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Diğer yandan doğruluk, yetkinlik ve özgür irade alt boyutlarına ilişkin yaşanılan yer değişkenine göre anlamlı farklılık olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Üniversite Öğrencilerinin Siyasal Rıza Düzeylerinin Oy Kullanma Deneyimi Değişkenine Göre İncelenmesi

Araştırmada üniversite öğrencilerinin siyasal rıza düzeyleri oy kullanma deneyimi değişkenine göre incelenmeye çalışılmıştır. Bunun için üniversite öğrencilerinin aldıkları puanlar arasında tek yönlü ANOVA uygulanmıştır. ANOVA uygulanmadan önce, veri setinin varsayımları karşılayıp karşılamadığı kontrol edilmiştir. Bunun için veri setinin normal dağılım göstermesi ve varyansların homojen olması gerekmektedir. Veri setinin normallik dağılımını değerlendirmek için çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiştir. Üniversite öğrencilerinin siyasal rıza ölçeğinden aldıkları puanların oy kullanma deneyimine değişkenine göre sınıflandırılmasına ilişkin betimsel bilgiler ile çarpıklık ve basıklık değerleri Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7

Üniversite öğrencilerinin siyasal rıza ölçeğinden oy kullanma deneyimi değişkenine göre aldıkları puanlara ilişkin betimsel istatistiki bilgiler

Değişken	Grup	N	$\bar{X}$	ss	sh	Çarpıklık	Basıklık
Siyasal Rıza	Hiç oy kullanmadım	84	87.90	9.61	1.05	-0.21	-0.14
	Bir defa oy kullandım	138	90.31	10.22	0.87	-0.05	-.062
	İki defa oy kullandım	97	90.08	9.83	1.00	-0.59	0.99
	İkiden fazla oy kullandım.	74	94.15	10.11	1.17	-0.66	0.19
Sorumluluk	Hiç oy kullanmadım	84	33.90	3.86	0.42	-0.00	-0.49
	Bir defa oy kullandım	138	34.92	4.31	0.37	-0.53	-0.73
	İki defa oy kullandım	97	34.85	4.06	0.41	-0.74	0.77
	İkiden fazla oy kullandım.	74	36.38	3.88	0.45	-1.26	1.53
Doğruluk	Hiç oy kullanmadım	84	25.19	3.09	0.34	-0.14	-0.38
	Bir defa oy kullandım	138	25.64	2.93	0.25	-0.28	-0.34
	İki defa oy kullandım	97	25.22	3.33	0.34	-0.58	0.47
	İkiden fazla oy kullandım.	74	25.92	3.42	0.40	-0.55	-0.54
Yetkinlik	Hiç oy kullanmadım	84	14.12	3.39	0.37	-0.69	0.78
	Bir defa oy kullandım	138	14.32	3.23	0.27	-0.36	-0.30
	İki defa oy kullandım	97	14.61	3.49	0.35	-0.59	0.54
	İkiden fazla oy kullandım.	74	15.78	3.11	0.36	-0.50	-0.22
Özgür İrade	Hiç oy kullanmadım	84	14.69	4.17	0.46	-0.66	-0.33
	Bir defa oy kullandım	138	15.43	3.53	0.30	-0.68	0.15
	İki defa oy kullandım	97	15.41	3.94	0.40	-1.07	1.10
	İkiden fazla oy kullandım.	74	16.07	4.21	0.49	-1.46	1.91

Tablo 7 incelendiğinde üniversite öğrencilerinin siyasal rıza ölçeğinden aldıkları toplam puanlarının yanı sıra alt boyutları olan sorumluluk, doğruluk, yetkinlik ve özgür irade alt boyutlarından aldıkları toplam puanlara ilişkin basıklık çarpıklık değerlerinin +2 ile -2 arasında olduğu gözlemlenmektedir. Bu durum üniversite öğrencilerinin hem ölçeğin toplamından hem de alt boyutlarından aldıkları puanların normal dağılımdan aşırı sapma göstermediğini göstermektedir.

Üniversite öğrencilerinin siyasal rıza düzeylerini oy kullanma deneyimi değişkenine göre incelenmek için verilerin homojenliği de incelenmiştir. Bunun için Levene Homojenlik Testi uygulanmış ve sonuçları değerlendirilmiştir. Levene Homojenlik Testi sonuçları Tablo 8'de gösterilmiştir.

Tablo 8

Levene Homojenlik Testi Sonuçları

Değişken	İstatistik	sd	sd2	p
Siyasal Rıza	0.42	3	389	0.740
Sorumluluk	1.19	3	389	0.315
Doğruluk	0.91	3	389	0.437
Yetkinlik	0.16	3	389	0.926
Özgür İrade	1.19	3	389	0.313

Tablo 8 de görüldüğü üzere üniversite öğrencilerinin hem ölçekten aldıkları toplam puanlarının, hem de alt boyutlarından olan sorumluluk, doğruluk, yetkinlik ve özgür irade alt boyutlarına ilişkin puanların homojen dağılım gösterdiği gözlemlenmektedir. Tüm bu bilgiler göz önünde bulundurulduğunda elde edilen veri setinin üniversite öğrencilerinin siyasal rızalarının oy kullanma deneyimi değişkenine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğine

ilişkin tek yönlü ANOVA uygulanması için uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. ANOVA sonuçları Tablo 9'da gösterilmiştir.

Tablo 9

ANOVA Sonuçları

Değişken	Karelerin Toplamı	sd	Ortalamanın Karesi	F	p
Siyasal Rıza	1572.17	3	524.06	5.27	.001*
Artık Değerler	38717.54	389	99.53		
Sorumluluk	243.90	3	81.30	4.90	.002*
Artık Değerleri	6457.45	389	16.60		
Doğruluk	31.71	3	10.57	1.06	.367
Artık Değerler	3890.52	389	10.00		
Yetkinlik	133.83	3	44.61	4.08	.007*
Artık Değerler	4254.43	389	10.94		
Özgür İrade	75.32	3	25.11	1.65	.178
Artık Değerler	5933.90	389	15.25		

Tablo 9 incelendiğinde üniversite öğrencilerinin siyasi rıza düzeylerinin yanı sıra, alt boyutlardan olan sorumluluk ile yetkinlik boyutları için oy kullanma deneyimi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir. Değişkenlere ilişkin gruplar arasındaki anlamlı farklılığı tespit edebilmek için post-hoc testlerin Tukey testi uygulanmıştır. Bunun için sırasıyla üniversite öğrencilerinin siyasi rıza ölçeğine ilişkin toplam puanları ile alt boyutlarından olan yetkinlik ve sorumluluk alt boyutlarına ilişkin Tukey testi uygulanmış ve sonuçlar sunulmuştur. Sonuçlar Tablo 10'da gösterilmiştir.

Tablo 10

Tukey Testi sonuçları

		Karşılaştırma					
	Grup	Grup	$\bar{X}$ farkı	sh	sd	t	p _{Tukey}
Siyasal Rıza	Hiç oy kullanmayan	Bir defa oy kullanan	-2.41	1.38	389	-1.74	.303
		İki defa oy kullanan	-2.18	1.49	389	-1.46	.460
		İkiden fazla oy kullanan	-6.24	1.59	389	-3.93	<.001*
	Bir defa oy kullanan	İki defa oy kullanan	0.23	1.32	389	0.17	.998
		İkiden fazla oy kullanan	-3.84	1.44	389	-2.67	.039*
		İkiden fazla oy kullanan	-4.07	1.54	389	-2.64	.043*
Yetkinlik	Hiç oy kullanmayan	Bir defa oy kullanan	-0.20	.46	389	-.044	.972
		İki defa oy kullanan	-0.49	.49	389	-0.99	.754
		İkiden fazla oy kullanan	-1.66	.53	389	-3.16	.009*
	Bir defa oy kullanan	İki defa oy kullanan	-0.29	.44	389	-0.66	.912
		İkiden fazla oy kullanan	-1.46	.48	389	-3.07	.012*
		İkiden fazla oy kullanan	-1.18	.51	389	-2.30	.099
Sorumluluk	Hiç oy kullanmayan	Bir defa oy kullanan	-1.02	.56	389	-1.80	.274
		İki defa oy kullanan	-0.94	.61	389	-1.55	.409
		İkiden fazla oy kullanan	-2.47	.65	389	-3.81	<.001*
	Bir defa oy kullanan	İki defa oy kullanan	0.07	.54	389	0.14	.999
		İkiden fazla oy kullanan	-1.46	.59	389	-2.48	.064
		İkiden fazla oy kullanan	-1.53	.63	389	-2.44	.072

Tablo 10 incelendiğinde üniversite öğrencilerinin siyasi rıza düzeyleri için hiç oy kullanmayan üniversite öğrencileri ile ikiden fazla oy kullanma deneyimine sahip üniversite öğrencileri arasında, ikiden fazla oy kullanma deneyimine sahip üniversite öğrencileri lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Benzer şekilde bir defa oy kullanan üniversite öğrencileri ile ikiden fazla oy kullanma deneyimine sahip üniversite öğrencileri arasında, ikiden fazla oy kullanma deneyimine sahip üniversite öğrencileri lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte iki defa oy kullanan üniversite öğrencileri

ile ikiden fazla oy kullanma deneyimine sahip üniversite öğrencileri arasında, ikiden fazla oy kullanma deneyimine sahip üniversite öğrencileri lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu görülmüştür.

Üniversite öğrencilerinin siyasal rıza ölçeğinin alt boyutu olan yetkinlik alt boyutundan aldıkları puanlar incelendiğinde ise hiç oy kullanmayan üniversite öğrencileri ile ikiden fazla oy kullanma deneyimine sahip üniversite öğrencileri arasında, ikiden fazla oy kullanma deneyimine sahip üniversite öğrencileri lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Aynı şekilde bir defa oy kullanan üniversite öğrencileri ile ikiden fazla oy kullanma deneyimine sahip üniversite öğrencileri arasında, ikiden fazla oy kullanma deneyimine sahip üniversite öğrencileri lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Üniversite öğrencilerinin siyasal rıza ölçeğinin alt boyutu olan sorumluluk alt boyutundan aldıkları puanlar incelendiğinde ise yalnızca hiç oy kullanmayan üniversite öğrencileri ile ikiden fazla oy kullanma deneyimine sahip üniversite öğrencileri arasında, ikiden fazla oy kullanma deneyimine sahip üniversite öğrencileri lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu bulunmuştur. Diğer gruplar arasında ise istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı gözlemlenmiştir.

Üniversite Öğrencilerinin Siyasal Rıza Düzeylerinin Sosyal Medya Kullanım Sıklığı Değişkenine Göre İncelenmesi

Araştırmada üniversite öğrencilerinin siyasal rıza düzeyleri sosyal medya kullanım sıklığına göre değerlendirilmeye çalışılmıştır. Bunun için üniversite öğrencilerinin aldıkları puanlar arasında ANOVA uygulanmıştır. ANOVA uygulanmadan önce, veri setinin varsayımları karşılayıp karşılamadığı kontrol edilmiştir. Bunun için veri setinin normal dağılım göstermesi ve varyansların homojen olması gerekmektedir. Veri setinin normallik dağılımını değerlendirmek için çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiştir. Üniversite öğrencilerinin siyasal rıza ölçeğinden aldıkları puanların sosyal medya kullanım sıklığı değişkenine göre sınıflandırılmasına ilişkin betimsel bilgiler ile çarpıklık ve basıklık değerleri Tablo 11'de gösterilmiştir.

Tablo 11

Üniversite öğrencilerinin siyasal rıza ölçeğinden aldıkları puanların sosyal medya kullanım sıklığı değişkenine göre sınıflandırılmasına ilişkin betimsel bilgiler

Değişken	Grup	N	$\bar{X}$	ss	sh	Çarpıklık	Basıklık
Siyasal Rıza	1-3 saat	133	91.77	9.72	0.84	-0.10	-0.68
	3-5 saat	178	90.09	9.52	0.71	-0.20	-0.47
	5 saatten fazla	90	89.53	11.55	1.22	-0.52	0.27
Sorumluluk	1-3 saat	133	35.29	3.82	0.33	-0.34	-1.01
	3-5 saat	178	34.99	4.14	0.31	-0.51	-0.62
	5 saatten fazla	90	34.48	4.47	0.47	-0.81	0.63
Doğruluk	1-3 saat	133	25.97	2.83	0.25	-0.23	-0.50
	3-5 saat	178	25.35	3.08	0.23	-0.24	-0.59
	5 saatten fazla	90	25.16	3.64	0.38	-0.58	0.12
Yetkinlik	1-3 saat	133	14.93	3.61	0.31	-0.78	0.58
	3-5 saat	178	14.48	3.02	0.23	-0.35	-0.13
	5 saatten fazla	90	14.60	3.55	0.37	-0.40	-0.02
Özgür İrade	1-3 saat	133	15.58	4.08	0.35	-1.05	0.80
	3-5 saat	178	15.27	3.82	0.29	-0.91	0.68
	5 saatten fazla	90	15.30	3.88	0.41	-0.76	-0.05

Tablo 11 incelendiğinde üniversite öğrencilerinin siyasal rıza ölçeğinden aldıkları toplam puanlarının yanı sıra alt boyutları olan sorumluluk, doğruluk, yetkinlik ve özgür irade alt boyutlarından aldıkları toplam puanlara ilişkin basıklık çarpıklık değerlerinin +2 ile -2 arasında olduğu gözlemlenmektedir. Bu durum üniversite öğrencilerinin hem ölçeğin toplamından hem de alt boyutlarından aldıkları puanların normal dağılımdan aşırı sapma göstermediğini göstermektedir.

Üniversite öğrencilerinin siyasal rıza düzeylerini sosyal medya kullanım sıklığı değişkenine göre incelenmek için verilerin homojenliği de incelenmiştir. Bunun için Levene Homojenlik Testi uygulanmış ve sonuçları değerlendirilmiştir. Levene Homojenlik Testi sonuçları Tablo 12’de gösterilmiştir.

Tablo 12

Levene Homojenlik Testi sonuçları

Değişken	İstatistik	sd	sd2	p
Siyasal Rıza	1.11	2	398	.329
Sorumluluk	0.20	2	398	.817
Doğruluk	2.95	2	398	.054
Yetkinlik	1.83	2	398	.162
Özgür İrade	0.27	2	398	.765

Tablo 12’de görüldüğü üzere üniversite öğrencilerinin hem ölçekten aldıkları toplam puanlarının, hem de alt boyutlarından olan sorumluluk, doğruluk, yetkinlik ve özgür irade alt boyutlarına ilişkin puanlarının homojen dağılım gösterdiği gözlemlenmektedir. Tüm bu bilgiler göz önünde bulundurulduğunda elde edilen veri setinin üniversite öğrencilerinin siyasal rızalarının sosyal medya kullanım sıklığı değişkenine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğine ilişkin ANOVA uygulanması için uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Uygulanan ANOVA sonuçları Tablo 13’de gösterilmiştir

Tablo 13

ANOVA sonuçları

Değişken	Karelerin Toplamı	sd	Ortalamının Karesi	F	p
Siyasal Rıza	329.83	2	164.92	1.63	.198
Artık Değerler	40360.19	398	101.41		
Sorumluluk	35.75	2	17.88	1.06	.349
Artık Değerleri	6734.00	398	16.92		
Doğruluk	43.77	2	21.89	2.22	.110
Artık Değerler	3918.40	398	9.85		
Yetkinlik	16.11	2	8.05	0.72	.488
Artık Değerler	4460.40	398	11.21		
Özgür İrade	8.01	2	4.00	0.26	.771
Artık Değerler	6112.38	398	15.36		

Tablo 13 incelendiğinde üniversite öğrencilerinin siyasal rızalarının sosyal medya kullanım sıklığı değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılaşmadığı görülmüştür. Ayrıca siyasal rıza ölçeğinin alt boyutlarından olan sorumluluk, doğruluk, yetkinlik ve özgür irade alt boyutlarına ilişkin de sosyal medya kullanım sıklığı değişkenine göre anlamlı farklılık olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin siyasal rıza düzeylerinin belirlenmesi ve siyasal rıza düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Elde edilen verilerin analizi sonucunda öğrencilerin siyasal rıza düzeylerinin genel olarak yüksek olduğunu; özellikle “sorumluluk” ve “doğruluk” boyutlarında çok yüksek düzeyde rıza geliştirdikleri görülmüştür. Ayrıca üniversite öğrencilerinin siyasal rıza ve alt boyutlarından olan sorumluluk, doğruluk, yetkinlik ve özgür irade düzeylerinde cinsiyet ve sosyal medya kullanım sıklığı değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık saptanmamış; ancak yaşanılan yer ve oy kullanma deneyimi değişkenlerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılaşmalar bulunmuştur.

Elde edilen sonuca göre öğrenciler siyasal otoriteye rıza gösterirken, yöneticilerden doğruluk bekledikleri ve ülke çıkarlarına karşı sorumluluk hissettikleri tespit edilmiştir. Siyasal rızanın ahlaki duyarlılıklarla temellendiği bu yapı, rızanın sadece biçimsel bir onaydan ibaret olmadığını, aynı zamanda etik beklentilerle çerçevelenmiş bir meşruiyet algısını yansıttığını göstermektedir. Elde edilen bulgular, Ceylan ve arkadaşları (2019) tarafından geliştirilen Siyasal Rıza Ölçeği’nin ilk uygulama sonuçlarıyla örtüşmektedir. Aynı şekilde, Sesli ve Arslanel’in (2022) çalışmasında da üniversite öğrencilerinin doğruluk ve liyakat gibi ilkelere büyük önem verdikleri ve bu değerlere sahip olmayan adaylara oy vermekten kaçındıkları tespit edilmiştir. Bu yönüyle öğrencilerin siyasal rızalarının ahlaki ilkelere dayalı olduğu ve siyasi aktörlerden bu ilkeleri temsil etmelerini bekledikleri anlaşılmaktadır. Ancak bazı araştırmalar, gençlerin özgür irade boyutunda daha eleştirel bir tutum sergilediklerini ve siyasal sisteme olan güvenlerinin daha düşük seyrettiğini ortaya koymaktadır (Ceylan & İspir, 2020). Bu bağlamda, çalışmada özgür irade ve yetkinlik puanlarının da yüksek çıkması dikkat çekicidir. Bu durum, araştırmanın yürütüldüğü örnekleme siyasal sistemin belirli ölçüde içselleştirildiğini ya da bireylerin temsil mekanizmalarına yönelik daha olumlu bir tutum geliştirdiklerini düşündürmektedir. Bu sonuçlar yalnızca yerel değil, küresel ölçekte de siyasal rızanın etik ilkelere dayandığını göstermektedir. Malezya’da 2021 yılında gerçekleştirilen araştırma da benzer sonuçlara ulaşılmış, öğrencilerin siyasal rızalarının ahlaki temellere

dayandığı gösterilmiştir (Abdullah et al., 2021). Diğer taraftan Amasya Belediye'si seçimlerini 2019 yılında Milliyetçi Hareket Partisi (MHP), 2024 yılında ise Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) kazanmıştır. Sorumluluk ve doğruluk puanlarının daha yüksek çıkması ve yerel seçimler özelinde, iktidar partisi yerine muhalefet partilerinin tercih edilmesi iktidar partisi adaylarının bu alanlarda gençlerde siyasal rızayı sağlayamadıkları şeklinde açıklanabilir. Bu doğrultuda, üniversitelerde yurttaşlık, etik, medya okuryazarlığı ve demokratik değerleri önceleyen içeriklerin artırılması; popülist politikalarla korunmaları için sağlıklı bir siyasal sosyalizasyon süreci geçirmeleri için gerekli kurumsal alt yapının oluşturulması ve genç bireylerin siyasal katılım mekanizmalarına daha bilinçli ve ahlaki temelli yaklaşımlar geliştirmelerinin desteklenmesi önemlidir.

Üniversite öğrencilerinin siyasal rıza düzeyleri, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Kadın ve erkek öğrencilerin hem toplam siyasal rıza puanlarında hem de alt boyutlarda (sorumluluk, doğruluk, yetkinlik, özgür irade) puan ortalamaları benzer düzeyde bulunmuştur. Bu durum, siyasal rızanın cinsiyet bağlamında homojen dağıldığını ve genç bireylerde toplumsal cinsiyetten bağımsız bir siyasal algının gelişmekte olabileceğini düşündürmektedir. Bununla birlikte, literatürde bu konuya ilişkin farklı bulgulara da rastlanmaktadır. Örneğin Ceylan ve İspir'in (2020) çalışmasında, kadınların siyasal süreçlerde doğruluk ve sorumluluk boyutlarında daha duyarlı davrandıkları belirtilmiş, siyasal davranışlarını ahlaki ilkelerle ilişkilendirme eğilimlerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Mutlu Sesli ve Arslanel (2022) ise kadınların özellikle doğruluk ve sorumluluk boyutlarında daha yüksek siyasal rıza düzeyine sahip olduklarını ve siyasal tercihlerini daha çok liyakat, şeffaflık ve hesap verebilirlik gibi değerlere dayandırdıklarını vurgulamıştır. Ektiren'in (2025) çalışması da kadınların "sorumluluk" boyutunda erkeklerden istatistiksel olarak anlamlı biçimde daha yüksek puan aldıklarını ortaya koyarak bu durumu desteklemektedir. Mevcut çalışmada bu farklılıkların gözlenmemesi, çeşitli bağlamsal etmenlerle açıklanabilir. Öncelikle, Amasya'da gerçekleştirilen araştırmanın üniversite ortamı ve kültürel dokusu, öğrenciler arasında siyasal sosyalleşmenin benzer biçimlerde gerçekleşmesine zemin hazırlamış olabilir. Ortak eğitim ortamları, benzer medya ve bilgi kaynakları aracılığıyla siyasal farkındalıkların cinsiyetler arasında benzeşmesine neden olabilir. Ayrıca, genç kuşaklarda toplumsal cinsiyet rollerinin esnemesi ve kadınların siyasal alanda daha fazla görünürlük kazanması, siyasal rıza üretimini etkileyen geleneksel kalıpların zayıflamasına yol açmış olabilir. Bir diğer önemli etken ise, kadınların siyasal sistemle kurdukları ilişkiyi daha çok sorumluluk ve değer temelli bir zeminde inşa etmeleri olabilir. Bu yaklaşım, kadınların siyasal süreçlere "ahlaki yurttaşlık" çerçevesinden katıldıklarını ve siyasal kararlarını etik ölçütler temelinde verdiklerini göstermektedir. Bu çerçevede kadınların rıza düzeyinin yüksek olması yalnızca siyasal sisteme onay vermek anlamına gelmemekte, aynı zamanda sistemden daha fazla sorumluluk, şeffaflık ve liyakat beklentisi taşıdıklarını da ima etmektedir. Kadınları rıza düzeyinin yüksek olması, yalnızca siyasete onay vermek değil aynı zamanda sistemden şeffaflık beklediklerini de göstermektedir. Uluslararası literatürde de benzer eğilimler gözlemlenmiştir. Cas Mudde'nin 2025 yılında The Guardian'daki analizinde genç kadınların eşitlikçi ve demokratik değerleri daha çok benimserken erkeklerin görece daha otoriter yönelimlere yöneldiklerini belirtmiştir. Sonuç olarak, çalışmamızda cinsiyet temelinde belirgin bir farklılık görülmemesi, genç bireylerde siyasal algıların giderek toplumsal cinsiyetten bağımsızlaştığına işaret etse de, diğer araştırmalarla birlikte değerlendirildiğinde bu alanda daha detaylı ve karşılaştırmalı çalışmaların gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Ayrıca üniversite öğrencilerinin siyasal rıza düzeyleri yaşanan yer değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte ve bu fark şehir merkezinde yaşayan öğrenciler lehine

oluşmaktadır. Özellikle “sorumluluk” alt boyutunda şehir merkezinde yaşayan öğrenciler anlamlı biçimde daha yüksek puanlar almıştır. Bu durum, siyasal rızanın belirli boyutlarının bireyin sosyo-mekânsal çevresiyle ilişkili olabileceğine işaret etmektedir. Bu bulgu, siyasal katılım ve siyasal bilincin gelişimi açısından şehirleşmenin önemli bir rol oynadığını gösteren bazı literatürlerle örtüşmektedir. Örneğin, Mutlu Sesli ve Arslanel’in (2022) çalışmasında şehir merkezinde yaşayan bireylerin siyasal olayları daha fazla takip ettikleri, doğru bilgiye daha kolay eriştikleri ve siyasal tercihlerinde liyakat gibi ilkelere daha çok önem verdikleri ifade edilmiştir. Ektiren (2025) de benzer biçimde, kentte yaşayan bireylerin siyasal sorumluluk düzeylerinin daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Avrupa’da kentleşmenin siyasal rıza üzerindeki etkisine ilişkin literatür de paralellik taşımaktadır. Mitsch ve arkadaşlarının (2021) kırsal bölgelerde siyasal güvenin daha düşük olduğuna ilişkin bulgusu ile Hırvatistan’da yapılan çalışmanın kentte yaşayan gençlerin etkin siyasal katılımına ilişkin sonuçlarıyla da paralellik göstermektedir (Zuparic-Iljic & Gregurovic, 2020). Şehir yaşamı, bireylerin farklı bilgi kaynaklarına erişimini kolaylaştırmakta, politik söylemlere daha fazla maruz kalmalarını sağlamakta ve böylelikle siyasal süreçlere daha bilinçli katılım göstermelerine katkıda bulunmaktadır. Öte yandan kırsal kesimde yetişmiş bireyler, siyasal bilgiye ulaşımında çeşitli yapısal sınırlılıklar yaşayabilmekte; siyasal tartışmaların daha az görünür olduğu toplumsal bağlamlarda siyasal rıza gibi kavramlar daha geleneksel veya duygusal biçimlerde şekillenebilmektedir. Gramsci’nin hegemonya kuramı çerçevesinde düşünüldüğünde, kırsal kesimde ideolojik aygıtların (örneğin eğitim, medya) daha sınırlı işlemesi, bireylerin eleştirel bilinç geliştirmelerini zorlaştırabilir ve bu da siyasal rıza üretimini etkileyebilir. Ancak dikkat çekici olan, diğer alt boyutlarda (doğruluk, yetkinlik, özgür irade) yaşanan yere göre anlamlı bir farklılık gözlemlenmemiş olmasıdır. Bu durum, özellikle yükseköğrenim gören bireylerde üniversite ortamının birleştirici etkisine işaret edebilir. Üniversiteler, bireylere ortak bilgi kaynaklarına ulaşma, siyasal tartışmalara katılma ve eleştirel düşünme becerisi kazandırma açısından benzer fırsatlar sunmaktadır. Dolayısıyla bireylerin yaşadıkları yere rağmen siyasal rızanın bazı boyutlarında benzeşen tutumlar sergilemeleri olasıdır.

Bir diğer çıkarım ise üniversite öğrencilerinin siyasal rıza düzeyleri, oy kullanma deneyimi değişkenine göre anlamlı biçimde farklılaşmaktadır. Özellikle ikiden fazla oy kullanma deneyimine sahip öğrencilerin, hem toplam siyasal rıza puanlarında hem de “sorumluluk” ve “yetkinlik” alt boyutlarında diğer gruplara kıyasla daha yüksek puanlar aldıkları görülmüştür. Bu durum, siyasal rızanın yalnızca soyut bir algı değil; aynı zamanda seçim pratiğiyle şekillenen deneyimsel bir unsur olduğunu göstermektedir. Bu bulgu, siyasal katılım ile siyasal rıza arasında pozitif bir ilişkinin olabileceğini ifade eden Ceylan ve İspir’in (2020) tespitleriyle uyumludur. Onlara göre bireyler oy kullanma deneyimleri aracılığıyla yalnızca tercih belirtmezler, aynı zamanda sistemle daha güçlü bir ilişki kurarlar. Ektiren’in (2025) çalışmasında da benzer bir şekilde, düzenli oy kullanan bireylerin siyasal sisteme daha fazla güven duydukları ve bu güvenin, siyasal rızayı güçlendirdiği saptanmıştır. Bu çerçevede, araştırma bulguları sistemle doğrudan temas halinde olan bireylerin, özellikle yöneticilerin yetkinliğine ve kendi sorumluluklarına yönelik daha olumlu bir algı geliştirdiklerini ortaya koymaktadır.

Gramsci’nin hegemonya kuramı açısından bakıldığında, oy kullanma pratiği yalnızca bir vatandaşlık görevi değil, aynı zamanda egemen ideolojinin yeniden üretildiği bir alan olarak değerlendirilir. Bu bağlamda, sistemle düzenli biçimde etkileşime giren bireylerin rıza gösterme potansiyeli artmakta; siyasal meşruiyet, davranışsal bir zemin kazanarak yeniden üretilmektedir. Ayrıca, “doğruluk” ve “özgür irade” boyutlarında anlamlı bir farklılık bulunmamasıdır. Bu durum, seçmenlerin yönetime karşı duyduğu güven ya da karar alma

süreçlerine katılımda hissettikleri özerkliğin, sadece oy verme sıklığı ile açıklanamayacağını düşündürmektedir. Bu noktada bilgi kaynaklarının güvenilirliği, medya etkisi, siyasal kampanyaların niteliği gibi unsurlar devreye girmektedir (Chomsky & Herman, 1988; Norris, 1999).

Üniversite öğrencilerinin sosyal medya kullanım sıklığı ile siyasal rıza düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Bu durum, sosyal medyada daha fazla zaman geçiren bireylerin siyasal otoriteye daha fazla ya da daha az rıza gösterdiği yönünde bir genelleme yapmayı engellemektedir. Bu bulgu, özellikle Mutlu Sesli ve Arslanel (2022) ile çelişmektedir. Söz konusu çalışmada, sosyal medya ve televizyon gibi iletişim araçları üzerinden siyasi olayları takip eden bireylerin sorumluluk, doğruluk ve yetkinlik alt boyutlarında daha yüksek rıza düzeylerine sahip oldukları görülmüştür. Aynı çalışmada sosyal medya kullanıcılarının, doğruluğundan şüphe ettikleri adaylara oy verme olasılıklarının düştüğü ve rızanın ahlaki bir temele dayandığı ifade edilmiştir. Buna karşın bu çalışmada, sosyal medyada geçirilen sürenin artması, siyasal rızada anlamlı bir değişim yaratmamıştır. Bu çelişkiyi açıklamak için Chomsky ve Herman'ın (1988) "rıza üretimi" kavramı oldukça açıklayıcıdır. Sosyal medya, her birey için aynı şekilde bir siyasal bilgilendirme aracı değildir; çoğu birey için eğlence, sosyalleşme ya da ticari kullanım öne çıkabilir. Dolayısıyla kullanım sıklığı tek başına belirleyici değildir; önemli olan, içerik türü ve bireyin bu içeriklere yaklaşımıdır. Bu anlamda sosyal medya kullanıcılarının siyasal rıza üretip üretmediklerini anlamak için sadece süre değil, içerik kalitesi, medya okuryazarlığı ve siyasal içeriklerle etkileşim biçimi de dikkate alınmalıdır. Ceylan ve İspir (2020), bireylerin siyasal rıza düzeylerinin siyasal bilgi düzeyi ve katılım alışkanlıklarıyla yakından ilişkili olduğunu ortaya koymuştur. Bu bağlamda, sosyal medyada geçirilen zamanın siyasal bilgi üretimine katkısı sınırlıysa, bireyde siyasal rıza gelişimi de sınırlı olabilir. Benzer biçimde Ektiren (2025), bireylerin siyasal bilgiye erişim biçimlerinin, özellikle doğruluk ve sorumluluk boyutlarında önemli farklar yarattığını göstermiştir. Ayrıca, farklı bir örneklemle yapılan bazı çalışmalar da sosyal medya etkisinin siyasal rıza üzerinde farklı biçimlerde ortaya çıkabileceğini göstermektedir (Yıldız & Köroğlu, 2021; Yam & İlhan, 2020). Sosyal medyada geçirilen süre ile siyasal rıza arasında doğrusal bir ilişkinin olmaması; genç yetişkinlerde yapılan tüm propagandalara rağmen siyasal rızanın artmaması genç yetişkinlerin önceki nesillere göre sorgulayıcı akıllarının arttığı, itaat kültürlerinin azaldığı ve bunların sonucunda her gördüklerine ve duyduklarına itibar etmedikleri şeklinde de yorumlanabilir.

Bu bağlamda öneri olarak, gelecekteki araştırmalarda sosyal medya kullanımına ilişkin değişkenin, yalnızca "süre" değil, "içerik türü", "siyasal bilgiye erişim düzeyi", "bilgi kaynaklarına güven", "nesiller arası farklar" gibi daha nitel ve çok boyutlu yapılarla birlikte incelenmesi önerilmektedir. Ayrıca, medya okuryazarlığı düzeyinin bireylerin siyasal rıza üretme biçimi üzerindeki etkisi, hem siyasal katılım hem de demokrasi eğitimi açısından daha yakından analiz edilmelidir.

Sonuç olarak, bu araştırma üniversite öğrencilerinin siyasal rıza düzeylerinin yüksek olduğunu ve bu rızanın özellikle ahlaki temellere (doğruluk ve sorumluluk) dayandığını ortaya koymuştur. Rıza, yalnızca yönetime verilen pasif bir onay değil, bireyin etik değerlere dayalı olarak siyasal sisteme bilinçli katılımının da bir göstergesidir. Siyasal rızanın cinsiyet, yaşanılan yer, oy kullanma deneyimi ve sosyal medya kullanımı gibi değişkenlerle nasıl şekillendiğini inceleyen bu çalışma, genç bireylerin siyasal sisteme yönelik algılarını ve bu algıların ne ölçüde toplumsal koşullarla etkileşim içinde olduğunu anlamaya katkı sunmaktadır. Elde edilen sonuçlar hem mevcut literatürü desteklemekte hem de yeni araştırma alanlarına ışık tutmaktadır. Bu bağlamda, siyasal rızanın sürdürülebilir bir demokratik kültürün

temel taşlarından biri olduğu; genç kuşakların aktif, bilinçli ve ahlaki temelli katılımlarıyla, bireyi iktidar karşısında güçlendiren önemli bir enstrüman olan siyasal rızanın bilinçli kullanımının arttığı memnuniyetle gözlemlenmiştir.

Kaynakça

- Arat, Ö., ve Dursunoğlu, İ. (2025). Siyasal katılım düzeyleri üzerine bir karşılaştırma: İzmir-Bayburt örneği. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 20(2), 471–499. <https://doi.org/10.17153/oguiibf.1579247>.
- Ceylan, F., İspir, N. ve Özpolat, A. R. (2019). Siyasal rıza ölçeği. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23(2), 605-629.
- Chomsky, N., & Herman, E. S. (1988). *Manufacturing consent: The political economy of the mass media*. Pantheon Books.
- Creswell, J. W. (2012). *Educational research, planning, conducting and evaluating quantitative and qualitative research* (4th ed.). MA Pearson.
- Easton, D. (1965). *A systems analysis of political life*. Wiley.
- Ektiren, M. T. (2025). Demografik değişkenlerin siyasal rıza algısına etkisi üzerine bir araştırma: Küçükçekmece Örneği. *Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 26(1), 215–244. <https://doi.org/10.53443/anadoluibfd.1493343>.
- Etikan, I., Musa, S. A., & Alkassim, R. S. (2016). Comparison of convenience sampling and purposive sampling. *American Journal of Theoretical and Applied Statistics*, 5(1), 1–4.
- Geçit, B. (2020). Thomas Hobbes'da toplum sözleşmesi, egemenlik ve uyrukluk: egemenin ve uyrukların hak ve yükümlülükleri nelerdir? *Temaşa Felsefe Dergisi*, 14, 110-124.
- Geçit, B. (2022) Jean-Jacques Rousseau'nun siyaset felsefesi üzerine bir değerlendirme. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 29, 287-304.
- George, D., & Mallery, P. (2010). *SPSS for windows step by step: A simple guide and reference*, 17.0 update (10th ed.). Pearson
- Gramsci, A. (1971). *Selections from the prison notebooks*. Q. Hoare ve G. N. Smith (Çev.) International Publishers.
- Habermas, J. (1984). *The theory of communicative action: Reason and the rationalization of society*. T. McCarthy (Çev.). Beacon Press.
- Heywood, A. (2021). *Siyaset*. Y. Taşçı ve H. Uğur (Çev.) Adres Yayınları.
- Kara, E. (2021). Rıza kavramının pozitif psikoloji açısından incelenmesi. *Dini Araştırmalar*, 24(61), 571-593. <https://doi.org/10.15745/da.1012284>
- Koroğlu, A. ve Yıldız, S. (2021). Sosyal medya ve hedonik tüketicinin tüketici tutumu ve tatmin üzerindeki etkisi. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(2), 1106-1123.
- Kutluay, F. (2019). Siyasal otorite kavramının tarihsel seyri. *Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 7(2), 1-29.
- Lipset, S. M. (2000). *Siyasal insan: Demokrasi, kalkınma ve siyasal meşruiyet*. B. Kılıç (Çev.). Phoenix Yayınları.
- Mitsch, A., Morrow, E., & Lee, M. (2021). Urban–rural divides and political trust among European youth: A comparative study. *Journal of Youth Studies*, 24(8), 1050–1067. <https://doi.org/10.1080/13676261.2021.1906310>
- Mutlu Sesli, M., ve Arslanel, D. (2022). Üniversite gençliğinin sosyo-kültürel özelliklerinin siyasal rızaları üzerine etkisi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(4), 1359–1382. <https://doi.org/10.32709/akusosbil.1023700>.
- Norris, P. (1999). *Critical citizens: Global support for democratic government*. Oxford University Press.
- Rousseau, J.-J. (2007). *The social contract*. M. Cranston (Çev.) Penguin Books.
- Sarıbay, A. Y. (1998). *Postmodernite, sivil toplum ve İslam*. Alfa Yayınları.
- Schumpeter, J. A. (2010). *Kapitalizm, sosyalizm ve demokrasi*. E. Onur(Çev.). İmge Kitabevi.
- Şahin, A., ve Şenol, D. (2024). Toplumsal aidiyet ve kimlik bağlamında gençlik. *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 10(2), 137–148. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10897523>
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics* (6th ed.). Pearson.
- The Guardian. (2025, May 21). *The real story isn't young men supposedly voting far right. It's what young women are up to*. <https://www.theguardian.com/commentisfree/2025/may/21/young-men-women-far-right-online-politics-centre-left>

- Weber, M. (1978). *Economy and society: An outline of interpretive sociology*. University of California Press.
- Yam, F. C. ve İlhan, T. (2020). Modern çağın bütünsel teknolojik bağımlılığı: Phubbing ve dinamikleri. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 11, 1-1. <https://doi.org/10.18863/pgy.551299>.
- Zabunoğlu, H.G.(2016). Toplum sözleşmesi bağlamında John Locke'un devlet anlayışı. *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. 7(2), 431-456. Doi: 10.21492/inuhfd.291309.
- Župarić-Ilić, D., & Gregurović, M. (2020). *Youth political participation in urban and rural Croatia: Opportunities and obstacles*. *Croatian Journal of Social Policy*, 27(2), 175–198. <https://doi.org/10.3935/rsp.v27i2.1740>.

Extended Abstract

Introduction

Political consent refers to the voluntary and conscious approval of political authority by individuals. Far from being a passive acceptance, political consent encompasses a complex interplay between moral principles (such as responsibility and truthfulness), cognitive judgments (such as competence and trust), and behavioral participation (such as voting). Within the context of modern democracies, the sustainability of political systems depends heavily on the informed and ethical consent of citizens, particularly youth.

This study explores the political consent levels of university students in Turkey, drawing upon the theoretical foundations laid by Hobbes, Locke, Rousseau, Weber, Easton, Gramsci, Habermas, and Chomsky. Hobbes emphasized consent as rooted in fear and the necessity of order; Locke and Rousseau focused on freedom and general will; Weber theorized different legitimacy bases; Gramsci introduced cultural hegemony as a form of ideological consent; while Habermas and Chomsky brought attention to communication and media's role in shaping public will.

Recent sociopolitical changes in Turkey, the evolving relationship between youth and democratic participation, and global discussions about populism and trust in institutions have made political consent a salient issue. Therefore, understanding how young adults, particularly university students, form their political consent and what variables affect it—such as gender, place of residence, voting experience, and media use—has become vital both academically and politically.

Method

This study utilized a cross-sectional survey model, a subtype of quantitative research design. The participants consisted of 402 students from a state university in Turkey, selected through convenience sampling. The data collection instrument was the “Political Consent Scale” developed by Ceylan, İspir, and Özpolat (2019), consisting of four subdimensions: responsibility (8 items), truthfulness (6 items), competence (4 items), and free will (4 items), using a 5-point Likert scale.

Before analysis, normality checks (skewness and kurtosis) were conducted, and all values were found within acceptable ranges (± 2), justifying the use of parametric tests. Independent samples t-tests and one-way ANOVA were employed to explore differences across demographic variables including gender, residence type, voting experience, and frequency of social media use. Post-hoc tests (Tukey) were used for further examination where significant differences were found.

Findings

The results indicated that students' overall political consent levels were high. Among the four subdimensions, responsibility and truthfulness were rated at a “very high” level, while competence and free will were at a “high” level. This suggests that university students not only accept political authority but also expect moral and ethical legitimacy.

No statistically significant differences were found across gender or social media use frequency. This suggests a trend of gender-neutral political perception among youth and that media usage alone does not influence consent levels without considering content quality or political literacy.

Significant differences were observed for place of residence and voting experience. Students living in urban areas reported higher levels of political consent and responsibility than their rural counterparts. This supports the idea that urban environments may foster more active political awareness due to greater access to media, education, and civic spaces.

Voting experience was another critical variable. Students who had voted more than twice showed significantly higher levels of overall political consent, competence, and responsibility compared to those who had voted less or never. This finding emphasizes the role of political engagement in reinforcing political legitimacy and civic responsibility.

Interestingly, despite the increasing role of digital platforms in political socialization, no statistically meaningful variance was found in relation to the time spent on social media. This aligns with critical media theory perspectives (e.g., Chomsky) suggesting that the quality and critical consumption of content—not just usage duration—determine its impact on political attitudes.

Conclusion and Discussion

This study concludes that university students exhibit a high degree of political consent, particularly rooted in moral expectations like truthfulness and responsibility. The data strongly suggest that youth political consent is not a product of blind allegiance or cultural inertia but rather stems from ethical deliberation and a desire for competent, accountable governance.

The absence of gender-based differences signals a possible convergence in political attitudes across genders among educated youth, perhaps due to shared academic environments and collective exposure to similar socio-political narratives. The urban-rural divide in consent levels, however, highlights the ongoing influence of structural inequalities in access to political resources and public discourse.

The most notable finding was the link between voting experience and consent levels. Regular engagement with electoral processes appears to strengthen not only individuals' connection with democratic institutions but also their internalized belief in the competence and ethical responsibility of political actors. This has critical implications for democratic sustainability, suggesting that fostering participation early in adulthood could deepen political legitimacy over time.

Limitations of the study include its reliance on convenience sampling and its restriction to a single university context, which limits generalizability. Furthermore, while the study measured time spent on social media, it did not assess the content or critical engagement level of users. Future research should explore qualitative aspects of media consumption, as well as longitudinal designs to track shifts in political consent over time.

The findings carry important implications for policymakers and educators. Citizenship education programs that emphasize moral reasoning, media literacy, and participatory democracy could enhance young citizens' political engagement and contribute to more ethically grounded forms of consent. Additionally, political actors seeking legitimacy should align their strategies with the moral expectations of youth, rather than relying on populist or clientelist tactics.

Contribution Rate of the Researcher

This study was conducted solely by the author. All phases—including topic selection, theoretical framework development, literature review, data collection, statistical analysis, interpretation of findings, and writing of the manuscript—were carried out independently by the researcher.

Statement of Conflict of Interest

The author declare that there is no conflict of interest regarding the publication of this article. All ethical principles in data collection and publication were strictly followed.